

ВИБІР ЦІЛІ

Є ЯВИЩА, що їх хочеться ревно зберегти в пам'яті, як ім'я першої коханої.

Так мені хочеться назавжди пам'ятати море, пісню про чумака, що збився з шляху, і мого земляка Флора Азарова.

Він був непокірно високий, зухвало прямий і повільний в рухах. Я милувався з його біблійного зросту і потай заздрих на його гнітючу велич.

Станичники зневажали його за відставку від полкової служби, за тупі, як запій, злидні, за гуляще никання по цитадельних ярмарках, за ту холодну байдужість, з якою він приймав багаторазові догани отаманів з приводу буйности його двох річників, непокірних пастухів і шалених наречених.

Але одного разу — я пам'ятаю цей збляклий, блукалий напомушки день — засоромлений товариством Флор витяг на коло підлітків і раптовими ударами по тім'ї звалив їх на землю. Тоді тугі їхні тіла переплилися і в корчах забилися під сліпим, як безумство, підбором батьківського чобота. Він стусав їх, закинувши в небо оголену голову і зімкнувши за спиною вузлуваті руки. І я мигцем бачив його великі, як сум, очі, залляті бляклим світом мрячного півдня і жовцю ненависти.

Батьку, — захлинувся зойком один з непокірних, — і я зіскочив з пожежної бочки, зарившись від жаху в приголомшливу, як порятунку, пелену моєї матері.

Скоро вражений незвичайним вереском осавулова ступака я забув про цей день. Я забув про однолітків, викреслених з поіменного списку козацтва нашої фортеці. Вони безслідно згинули після дикого зневажливого катування на неблаганих очах козачої сходки.

І коли я посмілішав у замислах, коли я надів полковий батьківський картуз з багровою, як шрам, кокардою, коли кидалася очмаріла осінь дев'ятнадцятого року, гірка від пісень, люта від порохового диму і гучна від радісного канонадного сум'яття — тоді трапилося ось що. Точніше — трапилося це скливого й допитливого вечора.

Сотник п'ятого ескадрона отамана Аненкова підосавул Рюмкін в супроводі чоти своїх козаків пригнав у фортецю гурт бранців, захоплених після зустрічного бою в районі переселенських відрубів. Бранці були напівроздягнені, і оголені тіла їхні в фіялковій млі здавалися прямі і плоскі. Вершники танцювали коло них, сито граючи лезами і розважаючись свистом.

Натовп цитадельних роззяв осоловіло чекав на розправу. І я — придавлений батьківським картузом сидів на пожежній бочці урочисто тихий і неприступний, як совіня.

Козаче Азаров!—піднявся над майданом співучий голос підосавула Рюмкіна, і його заслонила баба яскрава, як каруселя.

Схрестивши заплілі руки на животі, вона кричала:

— Іде він, — іде, пані баби.

Підосавул підвівся на стременах. Я побачив його чванливі птичачі груди, заплітовані медалями, і поруч непокірно великого Флора.

— Козаче Азаров! — сказав підосавул гикаючи.

— Я — відкликнувся Флор, зімкнувши босі п'яти.

— Ти? — запитав підосавул фальцетом. Бачу твоє браве обличчя. Але запитую тебе, не заникуєшся, якої масті твої сини?

Не могу знати — розімкнув охолоті губи Флор Азаров і побачив сором'язливу голизу своїх річняків. Вони стояли на паперті, з викликом, закинувши приречені голови. Вітер тіпав їхні навісні чуби.

— Батьку — протяг скривавлену руку один з річняків і другий крикнув, наче задихаючись:

— Здоров, батьку!

Галки сліпо кидалися над скорботною дзвіницею. Федір кусав безкровні губи й дивився ушклякненими очима на прямого й пласького, як угодник, підосавула. Він дивився на нього, наче зачарований його хирлявістю, не чуючи синівських вітань.

— От вона червона масть — твої виродки. От вона, безштанна гвардія зрадників Русі — захлинувся осавул фігурною лайкою й, вихопивши мавзера, віддав командні:

— Спішіться, братці.

Козаки зімкнули полонених в частокіл шабель. І підосавул Рюмкін, торкнувшись лезом зкуйовдженої бороди Флора, сказав удавано скорботним голосом:

— Попрощатся доведеться, папашо. Буйні були сини й посадку знали. Тільки боляче отаманові за козаку кров і похилість літ ваших. Тому йдемо на поблажку: — доб'ємо одного з двох, на якого покаже перст батька.

— Перст? — перепитав Флор і спустив очі на свої зашкарубліві від мозоль, потворно скрючені пальці.

— Перст — повторив підосавул. — З нами бог, виконаємо волю отамана і, чадо, обране папашею, до гроба шануватиме його старість.

Флор стояв, очмаріло обдивляючись зацікавлені свої пальці. Він чув беззвучний шелест величавих дерев і крижаний шепіт одноштанників.

— Покажи на Тараса — він з гілою, все рівно довго не протягне.

— Філімона! До хазяйства рука не лежить і розумом не дуже вийшов.

— Тараско на руку не чистий.

— Зате на сірих конях фарт має.

— Валяй наосліп — один кінець.

Раптом Флор випростався. Непокірно високий і повільний, він наблизився до підосавула і, впадши на коліна, закричав пронизливо й тоскно:

— Ваше благородіє, дозвольте я таку гниду сам докінчу. Я його наскрізь живота кулею просвердлю, шкуру таку... Ваше благородіє, — задихався він в гнівному благанні, цілуючи ляковані гальянища підосавула.

Козаки по-гусячому витягли шиї, і баба яскрава, як каруселя, проковтнула жуйку. Тиша на мить зімкнулася над фортецею, і галки прилипи до побагровілої швайки дзвіниці. Захід палав, як у мареві, і підосавул Рюмкін сум'ятливо оглядався, по-дурному й моторошно хіхікав.

— Дозвольте ж йому — занила баба — він його з вашого пістолета.

— Можу — здався підосавул, оглядаючись на козаків — і протяг Флорові мавзера.

Флор схопив револьвер обома руками. Він сховав його за спину і подивився на синів.

— Не маж, батьку! — загрозово крикнув один з них і поник, ухопившись за братову руку.

Флор, жмуричись, довго й повільно переступав з ноги на ногу, наче земля підносила його п'ятки і, рванувши з-за спини револьвера, розрядив його в запльовані медалями груди підосавула.

російської переклав А. Я.

ВОЛОДИМИР КОНВІСАР

В ОБІЙМАХ МЕНШОВИЗМУ ТА ЯВОРЩИНИ

АВТОР роману „В степах“ С. Божко вибрав досить актуальну тему. Відвів їй багато місця (цілих 592 стор.; стільки сторінок, що їх з трудом перечитуєш і через кількість і через „художню музичність“).

Кінець „Чабанського віку“ — українського, феодалного середньовіччя — з одного боку, та розвиток промислового капіталізму з вузьким центром Донбасом, — з другого боку — ось та епоха, в світлі якої автор змальовує події. Нарешті, найголовніше — революція 1905 року.

На прикладах героїчної боротьби пролетаріату в 1905 р., на славних традиціях більшовизму (а 1905 рік є одна із великих часток цих традицій) виховувати широкі маси будівників безкласового соціалістичного суспільства — це одно з важливих завдань пролетарської літератури.

Розгляньмо, як відображає все це С. Божко.

Роман „В степах“ починається довгою нудною „філософією степу“.

„Немає степової краси, коли через безмежну широчінь не стелеться гадюкою чумацький шлях з вагонами-возами та волами-паротягами Українського середньовіччя“ або: „рік за роком десятків за десятком, тисяча за сотнею, і так завжди — степ: — *музика й боротьба*“*), а серед цього всього чабан Сапрон „як біблійський вождь, з високою гірлигою на сірому фоні на могилі“. Така краса, такий спокій, така „філософія степу“!

Тому й не диво, що за Божком їхати в степ означає: „встромити в широке черево чорноземне ножа-чересло і краяти його, дорідне там'яке, для себе для людини“. Все зведено до „для себе, для безкласової людини“. Всім добре й хороше „В степах“.

*) Підкреслення скрізь наше ВК.

Старий чабан Сапрон Джеремеля — головний герой у першій частині роману. Це символ „українського середньовіччя“. — Із роду в рід переходило чабанування, а Сапрон останній і, як чабан, і як Джеремеля (бездітний він) жив як у „хреста за пазухою“. Коли ще був молодим „ставив вівці на бугрі тирлуватись, наказував підпасичам доглядати, а сам по селах зводив молодих жінок необачних чоловіків... Розкотиться „Гей-гей“ по долині і (обов'язково — ВК) вдариться об крайню хату молодії Безручихи“.

Одним словом, на старості літ, 60-літньому дідусеві було ще згадувати, пригадував: „не одну молодицю та дівку з ума звів солодкими поцілунками“, і, нарешті, жагою тіла свого чабанського на баранині вигодованого, вітрами степовими обвіяного та сонцем південним засмаженого-загартованого“.

Так, в теплі та добрі, не відчуваючи поміщицького гніту, дожив Сапрон аж до літ „преклонних“. Дожив щасливо і одружився з молодістю Ульяною, донькою Сергія Шаматьки „зачепилівського хазяїна“. І аж тоді відчув старий тяжке горе, що коли б не вона, то може б і вмер щасливо. Снаги не було встарого („Трагедія старої душі“). Реальна загроза залишитись без нащадка примусила Сапрона нещадно катувати молоду Ульяну.

„Вся Зачепилівка ревом-реве, що старий Сапрон з молодістю жінкою не впорається“... „Здорова та хороша, а дитини нема“ і т. д.

Звісно, не всім і з медом живеться „В степах“. Є такі, що й не догодили панові, або й наперекір ідуть, є звичайно і такі, що пан не взмозі охопити їх своєю „ласкою“.

Ось, наприклад серед сотен і тисяч „зобіджених“ маємо й бабу Деруниху“. Хоробра була Деруниха, та не податлива — розповідає нам Божко — *Ото ж, мабуть, тому й ходить на старість обідрана*. Нічого не придбала від панів, хоч і перша робітниця була на панському дворі. *Погубили Деруниху її неприступність та гордість“*.

Так запевняє нас Божко. Він далі наводить приклад, що зовсім протилежного вдачі була Шматчиха. Поставившись не гордо, зробившись для панів приступною, вона: „не жала, не пеклася під сонцем улітку, не молотила на току, не мокла під дощем восени, а зимою не поралася коло панської худоби“ і їй пофортунило, як то кажуть. І вже Сергія „господарем зробила мати“.

Правда, автор чимало місця відводить, розповідаючи про те, як павуки Шматьки оплутували Руденків бограми, а потім загарбовували від них до своїх рук земельку. Але все це „між іншим“, усе це є комплекс невинних „обмовок“, а не показ на ґрунті класової боротьби, як процесу неминучої посиленої диференціації саме в наслідок розвитку промислового капіталізму.

Ось життя Кирила Руденка з замученою, забитою Килиною: „І чого ти такий сердитий — чи я тебе вомом зачепила?“

— Та насточортіло мені все це, — гримнув Кирило, повертаючись до Килини — ти тільки подивись, робиш, робиш, як сукин син ціле літо, а прийде зима — ні тобі нема чого їсти, ні худобі. (Стор. 19).

В автора виходить, що все це ніби випадки. А в основному картина фактично така.

З одного боку сам граф Шаботинський, гніздо якого являв рештки кріпостичної лятифундії, він знаходив тут відпочинок від „столічної життя“: „Люблю цілину, запущений гай — каже граф — і садок коло хати, отут тільки й забуваєш столичну колотнечу“. Сам управитель маєтку Іван Петрович Рудан, хоч і панською любов'ю, а все ж любить він зачепиливців. І ця любов у нього збереглася ще від його батька та діда до кріпаків.

Навіть більше того: Сергій Шматько, хоч і панського роду, але йому не доподобив, бо багатий.

З другого боку „Вірний пес панського добра — Сапрон щадить за кожним твариною, за кожним ковтуном вовни овечої“ (рука руку мие). І не тільки це. Із „любви“ до гарного пана він ладен жертвувати тілом молодій Уляні, яку отак крено ревнував до „молодих“:

— І це мені говориш ти, що за один поклін до Кирила чуть не вбив, як тобі не гріх і не сором — докоряла Уляна — ні, я ні за що не хочу!

— Та ось послухай, дурненька — говорив зовсім тихо Сапрон. Пан старий, йому багато не треба, а потім, коли ти його роздрочиш, так у його можна все видурити. Він одній покоївці за один раз дав двісті карбованців (стор. 48).

Найкраще висловив думку, як треба ставитися до „доброго“ пана, дід Кишкун:

„Громадо — промовив він — де воно таке видко чи чувано, щоб простий чоловік отаке проти пана говорив? Та на мою думку, (а це характеристичне для самої побудови всього твору — ВК) такому панові, як Іван Петрович не те, щоб поперек шляху ставати, а ноги мити“.

Характеристично й те, що далі Божко малює виразних „соціал-демократів“ і оперує переважно з есерами. Ми на цьому зупинимося, але це нерозривно зв'язане з таким показом дійсності.

„В Степах“ Божко не розкриває хижацької експлуатації та зупоження трудящих селянських мас. Навіть і там, де чорносотенці криваво розправляються з тими, що не хотіли панської пшениці жати, зостається враження, коли б у цю справу не втрутилися представники „Російської власті“ агенти „всесвітнього жандарма“ то — „добрі“ поміщики ніколи б не додумалися до такого, — ба вони навіть несподівалися, що чорносотенці можуть таке творити.

Густав Едуардович і Генріх Едуардович не тільки не сподівалися на таку жорстокість чорносотенців, а навіть вони весь час „жахаються“ цієї невимовно різкої жорстокості.

Тут С. Божко об'єктивно здійснював замовлення ренегатів типу Кавтського з другого інтернаціоналу, „сумлінно“ підкреслюючи цивілізованість німецької країни, цивілізованість Європи. А ми знаємо, яка насправді там панувала й панує цивілізація.

Особливого розгляду потребує друга частина роману, де автор змальовує життя після „чабанського віку“, малює вплив пролета-

ріяту на революціонізування села і, нарешті, революцію 1905 р. В цій частині автор цілком виходить з позиції меншовиків та Яворського. Він тут замазує провідну роль пролетаріату, замазує ставку більшовиків на збройну боротьбу.

Це видно з того факту, що проти гніту поміщиків виступило все селянство, з того, що у Божка виходить, що куркуль став центральною постаттю села, керівником революційної боротьби.

Типи соціал-демократів: Кирила Руденка, Арона, Соколова в романі виведено, як позитивні, але й вони мало чим відрізняються від есерів: поповича Кості та Люби Руданової.

Розгляньмо кожний тип зокрема, розгляньмо тактику їхньої боротьби і порівняймо з відповідними лєнінськими документами.

Кирило Руденко став на копальні Густава Едуардовича штейгером. Штейгер, взагалі „кам'яна людина“. А штейгер Кирило Руденко великий „мрійник“. Так з перших рядків знайомить нас Божко з соціал-демократом, як з великим мрійником, людиною не твердої вдачі. Густав Едуардович наперекір „чести“ капіталіста довідався, що вугільний шток заходить далеко в глибини земель свого сусіда графа Шаботинського, де управителем його брат Генріх Едуардович. Промисловець капіталіст вирішує таємно від усіх розробляти цей шматок, не наносячи ні на яку карту підземних робіт“ (Промисловий секрет ст. 123).

Свої плани Густав Едуардович здійснює за активної допомоги соціал-демократа Кирила Руденка. Навіть, коли б не такий спритний цей соціал-демократ Руденко, то капіталіст Густав Едуардович Найман і не додумався до такого вигідного для себе „промислового секрету“.

„Штейгер Руденко як на долоні бачив все переплетання, всі підземні химери вугляних шарів та їх попутників-шарів вапняків, пісковцевих та глеїстих“.

Руденко по-товариському натякав Найманові, що мовляв:

„Тут справа не так фактичної експлуатації землі чи перебою в сільському господарстві нашого брата, як в порушенні власницького гонору і тій амбіції, що може з цього повстати...“

— Ні чорта тут не зрозумію — перебив Найман. До чого тут мій брат, якась амбіція“... І взагалі цей ваш монолог більш схожий на цитату з „Капіталу“, ніж на практичну розмову.

— А коротко кажучи — рубав кожне слово штейгер, — (щоб вгамувати жадобу апетитного капіталіста ВК), що наш шток розпочався на межі ваших та вашого брата володінь. Ось яка картина.

І Руденко запитливо подивився на Густава.

— А далі, що ви скажете?

— Нічого...

— У-гу (збагнув у чому річ похапливий Найман — ВК).

— Так... А я вам скажу... ви ні в яку схему, ні в якій офіційний папірець не просовуйте й згадки про шток. Ми мовчки та тихо виберемо вугілля, а потім замуруємо і прохід породою...

Але... гарячий соціал-демократ на цьому не заспокоюється. Він добирає спосіб вплинути на Наймана й загасити його даремні поривання.

— Але ж пане, ви гадайте, що з цим штоком можна за 2-3 місяці покінчити? Тут на західній рівнині шари ідуть рівно поземно і шток може бути колосального обсягу.

Але цього саме й сподівався капіталіст. Він дивується, чого це Руденко вмотивовує, малюючи такий „жах“. Найман влучно відповідає:

— *То це лихо? Крий нас, пречиста діво, хоч два роки (а не то що 2-3 місяці — ВК) таким лихом.*

Одним словом, переконав Найман наївного соціал-демократа. Виходить, справа не в цьому найголовніша, головне не в міці штока, а в міці вашого роту — і це цілком зрозуміло.

Який з Руденка більшовик, видно хоч би й з таких рядків: (стор. 128-129) „Механіку машин, взаємодіяння частин всіх одних хоч би „катеринок“, перфораторів, навіть закордонних врубових машин, він розумів. А от механіку людську, розподіл здобутих і за його участю мільйонів не бачив (стор. 132).

Отож, не бачачи саме експлуатації, не бачачи того, куди йде надмірний зиск, штейгер не був соціал-демократом; він активний додаток і помічник самого капіталіста.

Автор певне й сам помітив таку неприємну прикрість із соціал-демократом — „мрійником“ Руденком, тому він уже наприкінці роману заставляє на засіданні соціал-демократів скаржитись на таке становище.

Замість інформації про становище на копальні, Руденко заявляє: — Я так дальше не можу; або я соціал-демократ, або адміністратор копальні. Двоїться далі не можна. Запільно існувати й вести політичну акцію в моїх умовах неможливо. Я тисну на десятників, десятники на робітників: виробка газу, не цямруємо, — щодня обвали. „Або я виходжу з організації, або стаю на одверту політичну роботу, а далі так не може. Це мене гнітить. Я брешу і сам перед собою і т. д.“ (стор. 525-526).

Руденко цим ще більше викритий. Він цим взагалі заперечує свою до цього часу революційну діяльність, наївно вмотивовуючи „подвоєнням становища“. Так, ніби більшовик не може використувати саме такого становища, як штейгер, для організації збройного повстання. Це організація ставить на обговорення. Але виявляється, що через Руденка і „коні в самому розпорядженні для переїзду“, і треба не забувати, що „Кирило Панасович походить із місцевих селян“ і т. д.

А потім ще виявляється, що Найманове підприємство одходить до Діберса „Отож проти Наймана великої акції провадить не треба“.

Оце вам вся соціал-демократична „лідвідація“, конфлікту. Проти Наймана великої акції провадить не треба. Він сам себе знищує.

Зачувши ці ліберально-демократичні „привітальні“ телеграми, штейгер Руденко брутально викриває себе далі цілком: „я з вами згоден, але ж... „уже виходить, справа й не в штейгері“, а в тому, що: „Я ж, нарешті, людина... мушу я якось влаштувати *своє особисте життя*... Коли так, коли мені не обов'язково ризикувати і розкривати своє інкогніто на копальні, то може б мені дозволили і *своє особисте життя* обставити, як *штейгеру*“...

Ось у чому вся суть. Коли йому дозволить організація особисте життя обставити, як штейгеру, і йому не обов'язково ризикувати, тоді він згоден бути таким соціал-демократом. Організація вітає таке „нескромне прохання“. Усі важливі політичні питання відкладають на „неопредільонний“ час і зразу ж заходжуються одружувати Руденка з Шурою. Оце вам показ роботи соціал-демократії в 1905 році на копальнях Донбасу! Хіба може бути гірше перекручення?

Не краще справа стоїть і з іншими „героями“. Ось перед нами художньо-неоформлений, соціально-невикритий і невмотивований тип робітника шахтаря Бориса Квітченка, що належить до соціал-демократичної партії. Не розуміє, за що він бореться, підкоряючись стихії і „вкусам того времени“, Квітченко завжди в хвості „событій“. Як скажуть інтелігенти Соколови, такої й думки Квітченко.

Відзначаючи характер революції 1905 року, В. І. Ленін писав:

„Своеобразие русской революции заключается именно в том, что она была по своему социальному содержанию буржуазно-демократической, но посредством борьбы была пролетарской. І далі:

Русская революция была вместе с тем и пролетарской, не только потому, что пролетариат был руководящей силой, авангардом движения, но и в том смысле, что специфически-пролетарское средство борьбы, именно стачка представляли главное средство раскачивания масс и наиболее характерное явление в вольнообразном нарастании решающих событий (Ленін, твори том XII, стор. 213).

Ось, саме Ленінське вчення про характер революції, як „буржуазно-демократичної“ *де головною рушійною силою був пролетаріят* — замазав Божко в своїх „Степах“ і трактує все з меншовицької дзвіниці.

Невиразний тип „соціал-демократ“ Арон — уповноважений губкому соціал-демократичної партії. Ось його, наприклад, ставлення до селян:

„Та з селянами мова проста — продовжував Арон — агітуйте так, щоб все зводити до землі“ (стор. 529). Оце вам „програмочка“.

Своє вчення про характер і рушійні сили в революції В. І. Ленін синтезував у гаслі: „революційно-демократична диктатура пролетаріату і селянства“.

Більшовицький III з'їзд партії висунув конкретне завдання широкого керівництва селянством в загальному революційному русі.

Ленін не раз підкреслював важливість і необхідність цієї спілки пролетаріату з селянством і провідну його роль в цій спілці. Але совсім не так це висвітлює С. Божко. Все зводиться до „земельного питання“.

В. І. Ленін писав:

...Крестьянство, которое в других странах при сколько-нибудь упорядоченном (с точки зрения требований капитализма) земельном строе является опорой порядка, в России выступило во время революции с самими разрушительными требованиями, вплоть до конфискации помещичьих земель и национализации земли“ (Ленин т. XI, ч. I, стр. 17).

У нас на Україні ці „разрушаючіе требования“ дійшли великого розмаху. А в С. Божка все це схоже на мирну еволюцію, аніж на революційне піднесення. Боротьба селян за так званий „американський“ революційний тип розвитку підмінена „випадковими зворушеннями“ і то в цих „зворушеннях“ зовсім стерто обличчя сільської бідноти, й надто випукло підкреслено роботу куркуля Пигулі.

Характеристично, що автор саме в цей час провадить ідею кооперування, як засіб до мирного врівноваження класово-антагоністичних сил (шляхом кооперації, без революції збороти визискувачів Зільберовських).

І серед самого робітництва береться наголос на народницьке „школярство“, а не підготовку збройного повстання.

„Ідея, яку тут подав товариш Руденко, про недільну школу і на шахті, — прекрасна. На аполітичних вечорах треба нівелювати, виховувати громадськість між робітниками, підносити їхній культурний рівень“. Це звичайно не погано, але слухайте далі: „Питань політичних можна не загострювати. Робітництво із ростом культурного рівня само їх буде висувати“ (стор. 474).

Оце вам тактика, яку відбиває Божко в позитивних героях! Тактика самопливу, опортуністична тактика „назадництва“, відтягування збройного повстання, тактика тих, що опісля вустами Плеханова висловили це в формулі „не треба було братись за зброю“ і опинилися в таборі II інтернаціоналу. А потім на прив'язі кривавого імперіалізму, під важку ходу чорної реакції вигукували: „більшовики винні в усьому, вони кликали братися до зброї“.

Правда, автор згадує тут і про брошуру Леніна „Що робити“, навіть цитує з неї, але все ж це не в'яжеться з загальними настановами Божкових соціал-демократів і відповідний монолог Арона заперечується всією практичною роботою його ж самого, роботою Руденка, Соколова й ін.

Особливо кидається у вічі меншовицьке трактування Божком кривавих подій 9 січня. Ми знаємо, що революція почалася саме цими подіями. Особливого розмаху революційна хвиля набула і в нас на Україні тільки пізніше. „В степах“ справа відбувалася спокійно. Невипадковий збіг таких фактів. Меншовики, не зважа-

ючи на революційний підйом мас, вели тактику на зниження революційної хвилі. Такий „курс“, і взятий Божком у своєму романі, бо як уже ми не одноразово підкреслювали, автор виходив із меншовицько-яворських концепцій.

На копальні в Густава Едуардовича Наймана справа стояла так: „Ніхто з робітників не знав, звідки цей *шалений темп у роботі*, тільки Кирило Панасович — як автомат (і Божківський соціал-демократ — ВК) сприймав накази Густава Едуардовича і так само автоматично робив розпорядження“.

А далі Божко для „умилення совести“ знов, чи не в двадцяте, підкреслює що „Руденко двоївся. В ньому вже міцно засів соціал-демократ, який ішов за прислів'ям“: що гірше — то краще“:

Але ж, як ми знаємо, що від такого безперспективного буржуазного „двоїння“ робітництву не легшало.

За Божком виходить, що для того, щоб прискорити резолюцію, треба погіршити умови й при цьому *сама соціал-демократія в першу чергу повинна заходитися погіршувати умови робітника*. Таке вульгаризування може робити тільки класовий ворог, і це ніяк не схоже на „так собі“ помилки, не схоже на пролетарсько-колдосного письменника.

І знову продовжується чорна нитка недооцінки селян, що протаскується через усі сторінки роману. „Ви про Уляніне лихо (каже Руденко — ВК). Це дрібниця, нащадки старого, селянського лиха. У нас лихо нове, криваве, робоче лихо почалося“.

„Маніфест“ по „упорядоченню быта і положення рабочих“ розцінюється Божком майже, як перемога робітництва — „царський уряд вже намагається коштом *верхівки* підкупити робітничу класу (стор. 537).

Божко знати того не хоче, що, наприклад:

„Маніфест 30 (17) октября был маневром, посредством которого самодержавие сделало попытку смирить революционную бурю, ослабить революционный натиск. Одной рукою опубликовывая манифест, самодержавие, другой рукой двинуло против революции все мобилизованные им контрреволюционные силы, залил страну потоком крови, черносотенными погромами. Это была хорошо продуманная тактика контрреволюции, и именно так ее и оценил Ленин“.

Так сказано в тезах культпропу ЦК ВКП(б) та інституту Леніна до 25 річчя ювілею революції 1905 р. („Правда“ від 10-XII 1930 р.).

С. Божко не побачив і не міг показати „хорошо продуманную“ тактику контрреволюції, не показав він і того, які саме сили зберігає в собі пролетаріят. В романі не знайшов відбитку ленінський висновок, що тільки під керівництвом пролетаріату зможуть широкі селянські кола дійти перемоги.

„Она дала історическую проверку двум тактикам в революции и показала пролетариату и широким трудящимся массам, что только большевистская партия, единая монолитная револю-

дионная партія большевиків, може вести пролетаріат к завоюванню соціалізму (так же).

А за Божком, за його романом „В степах“ виходить, ніби 1905 року ще не було революційної партії більшовиків.

Таке „художнє“ трактування подій 1905 року цілковито збігається з плутаниною філсифікатора Слудького, який доводив, що В. І. Ленін тоді ще не був більшовиком.

У своєму листі до редакції журналу „Пролетарська революція“ т. Сталін нащадно й цілковито викрив ці відверто контрреволюційні вилазки, зірвав машкару з клясового ворога.

Сталінський лист є історичний показ того, як треба боротися зі всілякою контрабандою на нашому пролетарському ідеологічному фронті.

Божко, прикриваючись „на всякий случай“ ура — революційною фразеологією, протаскав контрабандою меншовизм, яворщину, мусить зустріти нещадну більшовицьку відсіч від усього пролетарського революційного фронту більшовицького мистецтва.

КРИТИЧНІ НОТАТКИ

О. М. РОЗУМІЄНКО

„ЗЛАМ“ ДВОУ „ЛІМ“ 1932 Р. СТ. 235

ОМ. РОЗУМІЄНКО відомий, як автор збірки нарисів „Сади“, де ставиться завдання відбити рік великого переламу, з розгорнутою клясовою боротьбою, показати, як у вогні будівничого фронту перероджується селянин, гартується новий будівник соціалістичного типу. Чи впорався автор з надзвичайно актуальним завданням?

Автор узяв одну из Кубанських станиць де міцно трималися козаки-куркулі, показав, як поступово, селяни перемагають скажений опір кляси, що змирає, об'єднавшись навколо партійно-комсомольського та неможливого активу. Ці свідчить про актуальність і цінність твору. Але, розв'язуючи проблему колективізації, автор не завжди правильно висвітлює їх з клясового погляду. Так поруч з вірним розташовуванням клясових сил, автор не зумів подати корінного зламу в психіці середняка, хоч на середняках спинає свою увагу автор найбільш. Показавши з одного боку в особі комсомольця Грицька Сімошенко ту частину, що стала на чолі колективізації за керівництвом партії, автор переверхово, без глибокого аналізу подає ту частину середняцтва, що з боєм рвала зв'язки з минулим, переходячи на нові рейки життя. І яка в процесі клясової боротьби, цілковито став по цей бік барикад. Так, не цілком переконаний тип середняків Сімошенко, (батька Грицька) Ганджи й цілого ряду інших. І зовсім автор обминув неможливо-наймитську частину станиці, що відіграла найголовнішу роль в колективізації. Більш того, автор подавши тип наймита, що несвідомо став зняряддям у руках клясового ворога, не зумів, вірніше, обминув боротьбу в його психіці, не дав неминучого для даного випадку корінного зламу в його свідомості, залишивши його до кінця прибічником глтайні. Отже не протиставивши йому (коли автор думав його подати послідовним) й одного більш-менш закінченого образу з лав неможливо-наймитського активу, з твору напрошується шкідливий висновок, хотів того Розумієнко, чи ні, що не можливо-наймитська частина станиці йшла в авангарді перебудови с-г., а саме середняцька. І взагалі, маса у творі подана не цілком достатньо, замінена окремими особами, що ба-

ряться між собою. Отже, й не випадково, характеризуючи одного з представників молоді (Грицька Сімоненка) автор вкладає в його вуста такі, ніде не заперечані автором думки: — „Десь на хвилинку прокинеться колись думка про молодість і враз потоне, сховається, стихне, як та пісня, що з нею проходить гурт байдужої до всього молоді (підкр. тут і далі мов С. К.), що їм? Ті киплять у роботі, як він? Хіба вони відповідатимуть, коли сьогодні, скажемо, уся молодь втягнута до кипучої, бурхливої, роботи“ (ст. 82). Отже за автором виходить, що не молодь, в цілому, і не незаможньо-середняцька маса, перебудовує життя, а окремі її представники, за якими та молодь сліпо йде. Постаті куркулів вийшли недокінченими, блідими; методи їх боротьби примітивні, а тому їх перемога дається бідняцько-середняцькій частині стачині легко. Ми, звичайно, не за перебільшення сили класового ворога, але й применшувати її так само шкідливо. Більш-менш закінченим з них вийшов Думенко. Змалювавши його, як одного з найнебезпечніших ворогів, авторів чомусь при висилці куркулів, здумалось залишити його в стачині невідомо з яких причин. І не даремно середняк Гандша дивується: „чого так м'яко обійшлися з ним? Отже ж він з близьких до атаманів. Що не глитай, за майновим станом—пусте, (чому автор, робить такі висновки—невідомо? С. К.). То ж такий голова колись був, що не добачив, мабуть, фіктивного розділового акта. Глибше б копнути треба. А глитай же, глитай справжнісінький (ст. 144). А проте, він потрібний авторів, щоб розгортати дію, бо автор надзвичайно спрошено розуміє класову боротьбу, обмеживши її глитаєм та ще хіба службовцем кооперативу Шкодюком. Не зумів автор витворити життя комсомолу — передового загону в боротьбі за колективізацію, підмінивши його окремими представниками (Грицько, Лобода, Гаюра). Боротьбу з ворожими елементами у комсомолі (Володя Шкодюк) розгорнуто недостатньо. Намагання куркуленка Думенка пролізти в комсомол, щоб використати його для особистих цілей, автором невикрито. Замість намагання останнього всіма способами виявити себе зовні з гарного боку, автор в першому ж випадку примушує Думенка виступити проти постанови не-замасковно. Отже, тоді нащо було й город городити? Приділяючи чимало місця особистим стосункам (Думенко-Катерина-Сімоненко), автор до деякої міри, підмінив класово-ворожі стосунки між куркулем Думенком і Сімоненком особистими. Так само за автором, не класові чуття керувалися середнячкою Катериною в остаточнім розриві її з колишнім коханцем Миколою Думенком, а те, що його „козарлювання“, „верховодство“ підірвано, бо з Думенка „зосталася порожня, фізична особа, яка боролася за своє існування і яка зрозуміла вже, що в цій боротьбі не переможе своїх ворогів (ст. 182).

Схематизм, поверховість,—такі характерні, так для збірки нарисів „Сади“ як і для роману „Злам“ хиби. Проте, автор, маючи всі дані побороги їх, не без успіхів намагається це зробити.

Ст. Король
робітник Кременчуцького
2 машзавода

ЛЕОНІД ЗНАМЕНСЬКИЙ.

„ПЕРЕДМІСТЯ“ „ЛІМ“ 1932 Р.

Не можна еказати, що наші поети мало пишуть. Ні. Пишуть вони багато, але їхня продукція не стоїть на височині завдань нашої доби. Продукція не задовольняє вимоги часу, вимоги пролетарської громадськості. Дехто з поетів, замість усвідомлення нових завдань, з яких важлива необхідність корінної перебудови, замінює цю перебудову „червоним словословием“. Ну, а наслідки від цього зрозумілі.

Збірка поезій „Передмістя“ не є щось нове у нашій поезії. Це скоріш переспів уже написаного, тільки підмащений голим ентузіазмом, зайвими фарбами та зовсім нікому непотрібною патетикою. До неї автор звертається тоді, коли попередні рядки дрібно-буржуазного присмаку треба підсолити „ура-фразою“. Сама ж збірка починається віршем „У передмісті“, де автор, ніби засумувавши за минулим, говорить.

Навісались на яр нові штахети,
хатки збігають до заводу веж.
Колись отут Махнові кулемети
розстрілювали дні серед пожеж
Тепер лиш козам гарне пасовиське,
де біг тачанок ген аж до бугра,
та в день прозорий голуб в леті високо
пірнає вдаль до самого Дніпра.

Правда, даліше говориться й про дітей, і про заводські димарі, але в тім то й справа, що тільки говориться. Перелистуючи усю збірку, відчуваєш, що поет дійсно знаходиться на краю самого передмістя, топцюється, а не робить кроків твердих, рішучих.

Тож небо в гуркоті й червонить;
кишить в пилу залізних руд,
двигтить завод—росте околиця
і марев стальних споруд.

(Завод ст. 5).

„Небо в гуркоті червониться“ для тих диваків, що ніколи заводу не бачили, і він здається їм якимсь „маревом“. Справді, для людини, яка йде в ногу з робітниками цього заводу і в членом бойового пролетарського колективу, спереди встають не „маревом“, а гордощами пролетарської перемоги. Бо це не етихійність, а великий пляновий наступ.

Форма заідає поета, риди неї він жертвує змістом. Ось як вам подобається паротяг:

Чох, чох!
У - ху - ху!
Маховик лиш повернуть,
лиш хвилину,
лиш другу,
і пішов, пішов у путь.
Гу - у - гух!...

Отака чечоточно-гопацька форма до кінця, одго „гух“, „чох“, „ох-ох“, викрики, зойк, гра слів або скорше пустослів'я. Чи показана тут боротьба за снєрену їзду, догляд біля машини, економія палива, боротьба з простоями? Ні, не показана. Чого ж вартий вир „Паротяг“, в якому сам туман, а дійсного радянського паротягу з машинистом ударником — немає.

Повну безпорадність виявлено у вірші „Заклик“. — Це не заклик, а безсилий крик.

Дні бурунами
В простір,
Дні бурунами
Вилинь,
Рвійні,
часом гострі, —
так
на серці теплінь.
(Заклик ст. 29).

Ну, от вам лемент поета „Про дні буряні“. Він кличе „ростем“, „йдемо“ — куди, чого, хто? ... Немає, нічого немає. Глибокий показ дійсности, класова насиченість твору підміняється або крикливим лякуванням, вигуками, стрибом, або ніжним замилуванням дрібного буржуа.

Висновок один. Коли поет не перебудується — він неминуче буде відтиснутий самим життям від пролетарського літературного руху. Не завжди видавництво ЛІМ буде друкувати тих, хто на наше будівництво дивиться крізь гущину сосен далеких передмість. Досить бути на дачі. Час братись за роботу зі всією відповідальністю перед класою.

Марко Сибіряк

М. КОЦЮБИНСЬКИЙ. КОНІ НЕ
ВИННІ. З ПЕРЕДМОВОЮ ЮРІЯ
САВЧЕНКА. ЛІМ. 1932. СТОР. 40.
ЦІНА 10 КОП. ТИРАЖ 20.000

Передмову Савченко починає цитатою з рецензії Черкасенка, яку безсторонньо кваліфікує: „Такий був один з перших присудів рецензента“.

З таким же „об'єктивним“ спокоєм автор передмови Юрій Савченко перекладе уривок з книжки націоналіста Єфремова „Пізніше Єфремов у своїй монографії про Коцюбинського також повторює думки“... Коцюбинський в оповіданні „Коні не винні“ — висміяв лібералів типу Єфремова й самого Єфремова, й тому єфремівці за всяку ціну намагалися здискредитувати ці оповідання, а Савченко, замість дати бій націонал-фашистам, тільки „підсумовує“.

— Таким чином ці твори („Коні не винні“, „Подарунок на іменини“) кваліфікується, як найслабші, але разом з тим визнається й майстерну техніку, що не може затушувати, слабости змісту, на думку критиків“ (Як „обережної“ сказано: — „критиків“?!). Ну, на думку націонал-фашистів, слабкий зміст, а форма сильна.

Що ж на думку Юрія Савченка?

„Отже й тема, її оформлення, тонке (!) користування засобами протиставлення й паралелів, як засобами комічної гри, прекрасна психологічна аналіза, що не обмежує себе односторонністю („об'єктивна“ — так, т. Савченко?) а подає хоча й ворожу, але повну (хіба ворожа не повинна бути повна — це ж літфронтизм!) й тим опуклівішу смішну, бридку людину, соціально визначену й умотивовану, все це говорить, про те, що твір „Коні не винні“ незалежно від завдань і творчих інтересів автора (чому незалежно?!... —) все ж цікавий, корисний твір для нашої доби і для нашого пролетарського читача“.

Формалізм чистої води призвів Савченка до апологетики, до повторення Єфремовських оцінок. Знову ж „тонка гра“ „паралелі“ і білими нитками пришито цінність твору для „нашого пролетарського читача“.

Протягом цієї передмови Савченко розпинається за майстерність і ні слова не спромігся сказати про **класову суть** твору. Там, де автор намагається поцінувати цілу творчість Коцюбинського, він впадає в буржуазний соціологізм.

Для нього існують „наші сучасні дослідники“, куди в один ряд занесено і Єфремівця А. Лебідя й Коряка.

Заперечення марксистського світогляду Коцюбинського Ю. Савченко робить... „за А. Лебідем“. З статтей Коряка наведено якраз помилкові твердження (від яких сам автор відмовився) про Коцюбинського, як „співця інтелігенції“ (якої класи?!).

Творчість революційного письменника Коцюбинського, який з дрібно-буржуазних позицій відобразив революції 1905 року на селі, висміяв ліберальне поміщництво й буржуазію — цю творчість треба дати широким пролетарським масам. Але давати ці твори треба з критичними передмовами, які б допомагали критично завоювати культурну спадщину, „всю силу людських знань, наслідком яких є сам комунізм“ (Ленін). Треба, наприклад, виявити дрібно-буржуазного трактування Коцюбинським пасивної ролі робітництва в революцію 1905 року.

Та цю роль, звичайно, виконуватимуть не передмови Савченка, який, виходячи з формалістичних позицій, з буржуазного „об'єктивізму“, скотився до апологетики Єфремівських і підєфремівських концепцій. Тільки ліберали з ЛІМ'у могли до річниці смерті Коцюбинського обдарувати пролетарського читача черговою контрабандою.

А. Ярмоленко

Х Р О Н І К А

ЗАКІНЧИВСЯ ПЛЕНУМ

„П Л У Г У“

Пленум спілки пролетарсько-колгоспних письменників тривав три дні: з 6 до 8 березня включно. На пленумі стояло всього одне питання про перебудову роботи літорганізації і подальші завдання в світлі шести вказівок проводиря нашої партії т. Сталіна та постанов XVII партконференції.

Тов. Пилипенко в своїй доповіді розгорнув широку картину історії „Плугу“, його досягнень і хиб на всіх пройдених етапах розвитку. В доповіді особливо підкреслювалась необхідність непримерної боротьби на два фронти, так з правою, головною небезпечкою на данім етапі, як і „лівими“ закрутами та будь-якими ухилами від лінії партії.

Непримеренна класова боротьба, нещадне викривання класово-ворожих вилазок у літературі є одне із основних завдань всієї пролетарсько-колгоспної літератури.

Друківання куркульських творів Гуменної, Яковенка свідчить про гнилий лібералізм, притуплення класової чуйности деяких видавців та редакторів. Плужанська критика не була на височині своїх завдань, не було змобілізовано увагу письменницької організації на викриття всілякої контрбанди, наслідком цього такі куркульські письменники як Гуменна, Яковенко довгий час вважалися за письменників пролетарсько-колгоспних. Також був досі не скритикований меншовицький роман С. Божка.

У самокритичній частині доповіді тов. Пилипенко визнавав свою прикру помилку в тім, що він свого часу брав під захист куркульську письменницю Гуменну від пролетарської критики.

У виступах делегати пленуму відзначили, що „Плуг“ досі не перебудувався, не повернувся лицем до творчих завдань, зовсім недостатньо боровся за ідейно-класову чистоту організації.

„Плуг“ запізнився з розгорненням творчої дискусії. Її по суті почали товариші з літгрупи „Трактор“, виступаючи з критичними статтями в газетах „Молодий Більшовик“, „С.-Г. Пролетар“, „Радсело“ та інш.

Зовсім недостатня робота з закликом ударників є результат опортуністичної практики плужанського керівництва.

Т. т. Гавриленко, Солодченко, Сторчак, Грудина в своїх виступах, доповнюючи доповідача, скритиковували ряд хибних провідних документів „Плугу“ та особливо підкреслили низку правоопортуністичних помилок керівників організації (Пилипенко, Штангей, Панів), даючи практичні пропозиції до перебудови організації. Боротьба за марксо-ленінську методу в літературі проти всяких спроб і вилазок класового ворога має бути прапором кожного члена організації. Треба негайно покласти край адмініструванню, оргметушні, повернутись лицем до творчости, всіляко сприяючи зросту творчих угруповань, активізації творчих кадрів, борючись з групувщиною та круговою порукою.

З великою промовою виступив представник культпропу ЦК КП(б)У т. Ганс, вказуючи на ряд хиб так у роботі, так і в творчості, накреслюючи великі перспективи роботи, що їх дала в своїх постановках XVII партконференція.

Тов. Лазаришак, виступаючи від ВУРПС, передав повідомлення, що профспілки беруть шефство над пролетарсько-колгоспною літературою. „Боротись за успішне закінчення останнього року п'ятирічки, за знищення причин, що породжують класи, за побудову безкласового соціалістичного суспільства, даючи країні твори, гідні нашої доби — такі умови спільної роботи профспілок з вами“ — каже тов. Лазаришак. Він відзначив, що літгрупа „Трактор“ в тим літературним загоном, що організувався і зріє із сільсько-господарського пролетаріату за найшлішнійшої участі профспілок. Коли раніш зв'язки підтримувались тільки з літгрупою „Трактор“, то вони тепер мають зміцнитись зі всією організацією, як єдиного письменницького колективу.

Вечером 8 березня пленум схвалив резолюції, вибрав керівні органи та виніс спеціальну постанову про потребу переіменити назву організації з „Плугу“ на ВУОПН.

Секретаріят обрано в такім складі: **Грудина, Гавриленко, Солодченко, Сторчак, Гікіш, Пилипенко, Кноре, Вільховий.**

Ухвалено організувати есекцію при спілці пролетарсько-колгоспних письменників, доручивши секретаріатові розгорнути роботу щодо організації секції національних меншостей.

ТВОРЧІ УГРУПОВАННЯ ПРОЛЕТАРСЬКО- КОЛГОСПНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Серед спілки пролетарсько-колгоспних письменників організовано творче угруповання „Молодий більшовик“. Це угруповання ставить своїм завданням боротьбу за війовничу партійність, виборюючи діалектико-матеріалістичну методи в літературі, нещадно борючись з ворожою контрабандою всяких гатунків.

В центрі творчости „МБ“ показати збірного типа комсомольця, ударника героя соціалістичних буднів, але з цього не виходить, що письменники з творчого угруповання „МБ“ не будуть брати інших тем нашої дійсности.

Угруповання вже приступило до критичної роботи, розглянувши твори т. т. Гікіша, Міщенко та інш. Перший розгляд творів пройшов дуже активно: він показав, яка корисна колективна робота і товариська допомога письменника письменникові. У плані робіт угруповування стоїть питання про глибоке вивчення насамперед творів Маркса - Леніна - Сталіна.

До творчого угруповання „Молодий Більшовик“ входять такі т. т.: **Солодченко, Сторчак, Чепурний, Гікіш, Конвісар, Міщенко, Мальянко, Бедзик.**

За керівництвом товариша **Д'яченка** утворено творче угруповання — „Героїка соціалістичного будівництва“. Відбулася перша організаційна нарада письменників, що до цього угруповання побажали ввійти.

За керівництвом товариша **Штангея** організовано творче угруповання „Хліб“ — яке ставить своїм завданням відобразити процес соціалістичної реконструкції сільського господарства, зокрема лєнінське гасло — „боротьби за хліб“.

РЕЗОЛЮЦІЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ ПИСЬМЕННИКІВ ХАРКІВСЬКОЇ Ф І Л І „П Л У Г“

(с х в а л е н а о д н о г о л о с н о)

Заслухавши доповідь про розгортання творчої дискусії в світлі завдань, що їх поставив тов. Сталін у листі до журналу „Пролетарская Революция“ збори Харківської філії пролетарсько-колгоспних письменників „Плуг“ **ухвалюють:**

1. Всіляко стимулювати розгортання творчої дискусії на основі більшовицької критики та самокритики всієї творчої продукції членів „Плугу“, виборюючи матеріалістично-діалектичну творчу методи, борючись за лєнінський етап та за партійність у літературі, виховуючи на більшовицький критиці ударників, покликаних до літератури, одночасно борючись зі всілякими гатунками контрабанди (контрреволюційного троцькизму, нацдеміщини, правоопортуністичних видазок) та гнилого примиренського ліберального ставлення до них.

2. Збори відзначають, що творча дискусія у „Плузі“ ще не розгорнулася до вимог сьгоднішніх завдань, і лише перебуває в початковому стані розгортання — тому, всяка спроба, спрямована проти розгортання творчої дискусії, є по суті ніщо інше, як опортуністична спроба затиснути самокритику.

Збори відзначають велику позитивну роль виступів низки товаришів у пресі, особливо в „Молодому Більшовику“ „Радянське Село“, та „С.-Г. Пролетарі“, які своїми виступами сприяли виведенню творчої дискусії з вузьких меж організації, довівши її до широких читацьких мас і тим включивши в дискусію про плужанську творчість ударницькі кола. Одночасно збори відзначають і те, що в своїх виступах товариші припустилися помилок: перехльостуванням в критиці, зокрема, невірної кваліфікації творчости т. Панова як „ефремівця та кашенківця“.

3. Вважати за потрібне подальше розгортання творчої дискусії, через пресу, літгуртки, критично проробляючи творчість тих чи тих письменників на гуртках та по філіях „Плугу“, призначаючи для цього спеціальні вечори розгляду творчості окремих членів організації.

Харківська філія вважає за потрібне насамперед розглянути творчість своїх членів: — товаришів: **Дукіна, Загоруйка, Хуторського, Штангея, Пилипенка, Панова, Ковальчука, Минка** та інших, критичну творчість тов. тов.: **Савченка, Левріненка, Зайця, Ярмоленка**, ставлячи перед собою завдання в першу чергу скритикування основну продукцію „Плугу“.

4. Збори вважають за найбільш безпорядний стан організації на фронті марксистської критики в „Плузі“. Критика „Плугу“ була немарксистська. Наддємівшина у Лавріненка, глитайсько-примиренські та форсоцівські теорії у Зайця, дрібнобуржуазні у Савченка, літфронтівщина у Ярмоленка. Широка практика методи хатньої критики заважала творчому зростанню та виборенню діалектично-матеріалістичної творчої методи у творчості письменників.

5. Також збори вважають за неприпустиме з боку плужанської критики такі факти: захист тов. Пилипенком явно куркульської творчості Гуменної „Листи Степової України“, тов. Зайцем меншовицької творчості Божка „В степах“, оцінювання цього твору, як пролетарського, та оцінка як „гарного твору“ Чорне Озеро“ Гжицького, що по суті є націоналістичним твором. Збори засуджують вчинок редактора „Плугу“ тов. Штангея, спрямований на захист класово-ворожого твору Орліни, що не пропустив критичної статті тов. Солодченка на її оповідання „Ярове“, а також збори засуджують і вчинок тов. Панова, який бувши відповідальним секретарем критичної секції „Плугу“ і до цього часу не спромігся організувати розгляд та скритикування меншовицького роману С. Божка „В степах“ куркульського твору Яковенка — „Боротьба триває“, куркульської творчості Д. Гуменної, наддємівського критичного доробку Ю. Лавріненка та дрібнобуржуазного — Савченка.

6. Збори вважають за потрібне:

а) Посилити марксистський критичний фронт „Плугу“ за рахунок залучення, партійно-марксистських сил з ВУАМЛІН’у, ВУСПП’у, Інституту Шевченка та про втягнення до цього парт., комсомольських кадрів Пед-профосу ХППО та ударників.

б) За неможливе подальше перебування в організації пролетарських колгоспних письменників Гуменної, Г. Яковенка, як класово-ворожих письменників. Що ж до т. Лавріненка, який у своїх критичних роботах протягнув наддємівську контрабанду і який ще не достатньо викрив і визнав свої помилки, поставити питання про його перебування в організації залежно від того, як він боротиметься зі своїми помилками в практичній роботі.

в) Мобілізувати увагу всієї організації на викриття та боротьбу з явно ворожою ідеологією в пролетарсько-колгоспній літературі.

г) Поставити питання про вилучення таких творів: **Лавріненка** Елан-Блакитний, **Яковенка** „Боротьба триває“, **Божка** „В степах“, **Гуменної** „Ех. Кубань“, „Стрілка коливається“ і „Кампанія“, **Хуторського** „Синій камінь“ та нарис „В боях за хліб“, **Нечая** трилогія „Калиновий міст“ зокрема — „База“ „Ромби й квадрати“, що знов появились на ринкові.

7. Вважати за потрібне пошавлявати та всіляко сприяти ударникам та їхній творчій роботі. Вітати утворення творчих угруповань у середині „Плугу“ (група „Молодий Більшовик“, „Героїка соціалістичного тваринництва“, „Хліб“).

Подальше розгортання творчої дискусії має проходити під гаслом боротьби з різними ворожими теоріями й теоріями, контрреволюційним троцькізмом та правим опортунізмом, як головною небезпекою на данім етапі та лівими закрутами, за виборення матеріалістично-діалектичної творчої методи в літературі. Постійна творча дискусія мусить бути дійсним засобом у створенні пролетарсько-колгоспної літератури, нових художніх творів, яких вимагає від нас партія та пролетарська громадськість.

З М І С Т № 4

	Стор.
Кіндрат Сторчак — Шлях на гору. Повість	3
Іван Шухов — Вибір цілі. Новеля	38

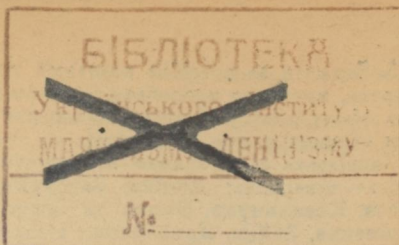
Н А Ш А Т Р И Б У Н А

Володимир Коввісар — В обіймах меншовизму та Яворщини	41
---	----

К Р И Т И Ч Н І Н О Т А Т К И

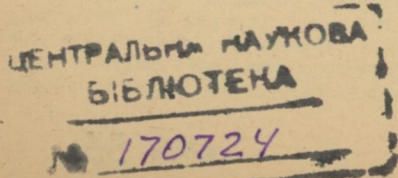
Ст. Король — О. Розумієнко. Злам	49
М. Сибіряк — Л. Знаменський. Передмістя	50
А. Ярмоленко — Коцюбинський. Коні не винні	52

Х Р О Н І К А

ЗМІСТ НАСТУПНОГО № 5

Резолюція пленуму спілки пролетарсько-колгоспних письменників. И. Ганс — Шляхи перебудови пролетарсько-колгоспної літератури. Стаття. П. Рудь. З новим хвитком. Поезія. К. Сторчак — Перед виборами. Новеля. Ананко — В льоху. Оповідання. П. Вільховий — Зелена фабрика. Повість. Ч. П. Критичні нотатки. Хроніка.

РЕДАКЦІЯ
О. ВЕДМІЦЬКИЙ, Д. ГРУДИНА,
Я. СОЛОДЧЕНКО,
К. СТОРЧАК, С. ПИЛИПЕНКО

ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТУ

НА 1932 РІК

НА ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ
ТА КРИТИЧНИЙ МІСЯЧНИК
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СПІЛКИ
ПРОЛЕТАРСЬКО-
КОЛГОСПНИХ ПИСЬМЕННИКІВ

П Л У Г

ПЕРЕДПЛАТА НА РІК — 4 КАРБ.;
НА 9 МІСЯЦІВ — 3 КАРБ.; НА ПІВ-
РОКУ — 2 КАРБ.; НА 3 МІСЯЦІ —
1 КАРБ.; ОКРЕМЕ ЧИСЛО 50 КОП.

ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЄ
СОЮЗДРУК, ЙОГО ФІЛІЇ ТА
ПОШТОВІ ПІДПРИЄМСТВА
ПО ВСЬОМУ СОЮЗУ

УДАРНИК ПРОЛЕТАР РАДГОСПУ,
УДАРНИК-КОЛГОСПІВЕЦЬ, КОМ-
СОМОЛЕЦЬ, ВЧИТЕЛЬ, СТУДЕНТ,
ПАРТІЙНИЙ І РАДЯНСЬК. АКТИВ

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ,
ЧИТАЙТЕ І ПОШИРЮЙТЕ

П Л У Г